

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 44 un 45.

1. un 8. Nowember 1845.

Apzerrereshanas par stahsteem no Ahbraäma.

Tschetrapadesmita apzerrereshana.

Kungs Jesus Kristus, tu buhst tas beidsamajs, kas us muhsu kappeem stahwehs! Kad wissi, kas dsihwo wirs semmes, no mums buhs aistahjuschees, tad tu wehl mums buhst un paliksi tuhwu. Swehtajs Deewa dehls, ja tu tad faufst: usinohstees, kas tu gulli, un mums buhs ja-zeltahs no kappeem ahra un ja-apstahjahs preeksch tawa swehta waiga, dabbut, ko meesa buhdami es-sam sehjuschi, ak! lai tad saldajs wahrdinsch mums aistann: Mahzeet schury, juhs swehti manna tehwa, eemantojeet to walstibu, kas jums irr fataisita no eesahkuma tahs pasauls. Taws swehtajs wahrdinsch lai swehtijahs pee mhhsu firdim. Amen.

Rassim 1mas Mohsus gramatas 23schâ nodalkâ, no 1mas lihdf 20tu pantinu.

Schinnis wahrdds mums irr stahstihst:

Kâ Ahbraäms sawu seewu Sahru paglabbajis Ewrona kappds.

Sahra bija 127 gaddus wezza, kad winna nomirre eeksch tahs semmes Kanaän. — Weensimis un dimdesmitseptin gaddi naw weena deena, tas irr ilgs, jo ilgs laiks. Ja mums fazzitu: 127 gaddi buhs tawam wezzumam buht, mums galwina skaidri apreibtu, tohs gaddus wissus pahrdohmah un eelift wehra: Daschs no mums, tahdu sinu dabbutis, fazzitu: Kungs, ne dohd' man tik ilgi dsihwoht; ko tad es, weentulis palizzis, darrischi semmes wirsi, kad wissus buhschu apraudajis un aprazzis, un man weenam buhs ja-paleef starp jauncem laudim ween. Zits preezatohs, ka winna dsihwibas gaddi tam tik ilgi nospreesti. Ja behrns sah peenemtees gudribâ, kad winsch sah jaw dohmaht ir us tahm deenahm, ko sanzam riht' un pariht', tad winsch wehlahs wihra jeb seewas deenâs buht, un winsch ilgojahs ar stipru ilgochamu iset no behrnu deenahm ahra; tad winsch eeskattijees, ko tee leelee darra, scheem darra winnu darbus pakkal, winsch smehke tabaku, winsch dserr brandwihnu, kaut ar mohkahm, talabb ka firds to ne nefs, un pirmo reis puzznasi list pee bahr-sdas klah, tam irr leelu-leelajs preeks! Behrns, puika, ne sijn leelaku preeku, ka tebe wihra deenâs buht. Uskattees behrna spehles; meitischkis patš wehl

auflejams, fur kohzinu un luypatinu dabbu, to aptinn, fewim lelli istaisiht, lai warretu zittu aufleht; wiffas sawas spehlés un behrnu farunnaschanas behrni israhda, ka tee ne warr to deenu sagaidiht iseet no to behrnu kahrtas ahra. Un kad nu irr puischa un meitas kahrtá, tad arri naw ar meeru; tad wehlahs seewas un wihra kahrtá buht, tad ne gribb zitta maissi, bet sawu ehst, tad gribb turreht sawu faktu, sawu pahrtiffchanu. Un kad irr pascheem faks, woi tad nu buhs tahs preezigas deenas? De truhfst namma-tehwam un namma-mahtei behdas! Tee behrnini, kas aug appafsch azzin, irr kohpjami, irr apgabajami, irr no ligsda ne ar tukfchu rohku islaischami, peeteck ir namma-tehwam behdas, faleht tee behrni tik tahku iskohyti, ka tee paschi warr maissiti pelnitees. Un kad nu tas irr notizzees, fo muhsu firds irr wehlejusces, ja tee behrnini dsihwo labbi iskohyti, iswaddiri un pahrtiffkufchi, un tee mattini galwá palikkufchi firni, un maises garrosi wairs ne spehjam sakohsi, un speekis irr janemim kahjahm par palihgu, talabb ka zelli palikkufchi drebboschi, kad meedsinsch saldajs kaulus wairs ne atspirdsina lahga, tad noschehlo tohs pagahjuschns laikus, tad wehlahs: Kaut buhtu atkal tannis deenas, fur man ne bija ja-gaida, lai zits man dohd, un mannim grassi pelna, bet fur es spehju pars pelniht un ar sawu rohku doht. Tá pee mums, tá patt pee Jhsaaka wezzakeem. Pilni gruhtuma un pilni ar behdahm Ahbraams un Sahraí bija sawus dsihwibas gaddus palaiduschi, mas preeku-dseefmas, dauds behdu = dseefinas tee bija kohpá dseedajuschi, dauds behdu affaras tee bija kohpá raudajuschi. Ká jaw effam dabbuschi dsirdeht: Ahbraams un Sahraí dsihwoja mihligi, saderrigi, weenprahrigi kohpá. Wihrs waldija par sawu seewu ar lehnprahribu un pazeeschanu, un Sahra bija padewiga, un paklousiga sawam wihram. Kur Sahra raudaja, tur Ahbraams naw smehees, un fur Ahbraams nopuhtahs, tur Sahra palikke noskummuse firdi. Wini dsihwoja mihligi kohpá, ká gohdigeem laulateem draugeem peenahlahs dsihwoht. — Zik ilgu laiku tee bija dsimmumu wehlejuschees! Nu dsimmums teem bija. Deews bija Ahbraama firdi un tiz-zibu pahrbaudijis, winsch tam bija atdewis mihlu Jhsaaku, un teem bija apfohliis atkal no jauna dsimmumu wairoht; — nu buhtu tahs behdas apstahjuschahs, té ja-mirst Sahraí noht! Tá mums arri buhs! Tu pubheees, darboees, nowahrdsinajees, tu zellees no rihteem agri, eij' wehlu wakkards gulleht, tu subdijees deht sahl' un maises, tu nopuhtees deht frust' un behdahm, tu zenschees us wissu labbu, bet tawa dsihwiba irr ká kahda eekustinata juhras wilna, kas brihscham augstaki, brihscham semnaki zeltahs, un ne warr dabbuht fluffu un meerigu duffu, jo kaut schai weizees us smilktim ussistees, usmestees wirsi, ta tak atkal pamasi wellahs nemeeriga juhra eekschá. — Kas atlezz tam zilwekam no wissa sawa publina? Sahgerim, dischlerim un bedres razzejam maises kummohs! Kad tas zilweks irr semmè guldinahs, kad winna meesa wairs kusteht ne kustahs, tad tam irr meers. Tais kappos nu gan ne palikim, jo tee pihschli pahrwehrtisees, un ar mums tá notifsees, ká swehti raksti mahza: Sehts tohp eeksch fatruhdeschanas, un tohp usmohdinahts eeksch ncfatruhdeschanas;

fehťs tohp eefsch negohdibas, un tohp usmohdinahts eefsch gohdibas; fehťs tohp eefsch wahjibas, un tohp usmohdinahts eefsch spehka; dabbiga meefa tohp fehťa un garriga meefa tohp usmohdinata. Kà effam neffuschi to waigu ta, kas no pihšchleem bija, tà arri neffim to waigu ta, kas no debbes; mehš ne palikim tai semmè; tad nu, ja mums jauna dšihwiba, mums naw drohšchiba, ka schi jauna dšihwiba mums arri naw tikpatt grohšiga, pahmainiga, behdiga, kà ta dšihwiba bijufe, no kam mirdami effam aisgahjuschi. Schi drohšchiba mums gan ne buhtu, ja mums ne buhtu tizziba us Deewa, ta Kunga, swehtu wahrdu. Kam tizziba us Deewu naw, tas kappòs meeru ne atraddihs, bet kas Deewam tizz, kas ko winsch meefà buhdams dšihwojis, tam Kungam dšihwojis, no tahdeem fakka tas Gars, ka tee duss no sawahin darboschanahm, un ka Deews noschahwehs wiffas affaras no winnu azzim, ka ta nahwe teem wairs ne buhs, neds behdas, neds brehšchana, neds raises. — Bet kas schinni faulè ne Deewam, bet sawam wehdaram dšihwojuschi, kas naw gribbejuschi greestes pehz Deewa bausleem un ta Kunga likumeem, un schinni faulè naw gribbejuschi pawehni mekcht appaksch Deewa, ta Kunga, schelastibas spahrneem, tee — kaut tee gan buhtu weendòs preefòs schinni faulè dšihwojuschi, tur zeehts warren' leelas mohkas. — Kas scheitan bes Deewa, besdeewigi dšihwojuschi, tee arri tur buhs ne ween istufschoti no wisseem teem preekeem, ar ko tee scheid irr preezajuschees, ne warredami neneeka no schihs pasaules sewim panemt lihds, bet tee arri buhs tukchi no teem preekeem, ko Deews saweem laudim tur baggatigi peeschfirs.

Sahraì, tam Kungam dšihwojufe, tam Kungam nomirre, un no schihs pusses wezz-tehwam Ahbraämam ne wajadseja behdas nahkt. Ahbraäms tizzeja, ka irr mirronu augšam-zelšana, winsch tizzeja sawam Deewam, ka wiff, ko Deews darra, irr labbi darrihts, bet tatschu — kad winsch pahrnahzis, dabbu to sinnu: Sahraì newaid wairs, winna irr nomirrufe, tad Ahbraäms schelojahs ar stipru scheloschanu, un apraudaja sawu seewinu. — Kà nu ne bija Ahbraämam schelotees un raudaht! Simts gaddus, woi wairaf wehl, winsch ar sawu seewinu mihlu bija kohpà dšihwojis. Labbu un laumu tee bija kohpà neffuschi, Ahbraämam bija lihdszeetigs palihgs bijis wiffzauru muhschu, nu tam irr ja-paleek weentulin! — Pateesi, stipraku mihlestibas faiti es ne sinnu, kà ta saite irr, ar ko Deews irr safehjis to wihru un to seewu, ko Deews saweddis kohpà, un kas naw sanahkuschi kohpà no laudim, jeb no wella, no ne-schlihtas kahribas kohpà saspcesti. — Lai nahkt behdas, kahdas nahkdamas, bet tahs behdas lai ne nahkt, ka Deews ischfirk zaur nahwi laulatus draugus, kad tee wehl irr pilnà dšihwoschanas spehka, kamehr teem spehks irr zits zittam palihdseht, un schihs pasaules nastas zits zittam atweeglinaht! Ak, tur gan irr suhri un gruhti ja-zeech, kad tas kaktinsch palizzis tukšs, kur sawu mihlu laulatu draugu effam radduschi redseht; kad mums irr ja-nopuhschahs tikween us sawu rohku, kad naw wairs zitta klabt, kam tu warri frattidams iskrattihť ittin wiffas sawas ruhpes un raises un behdas! Tà bija wezz-tehwam Ahbra-

ämam, talabb winsch noschehlo sawu mirronu; jeb labbaki sazzischi tä: winsch noschehlo ferwi paschu, par to, ka ta mihla seewa tam wairs newaid. — Scheit redsam, ka no wezzu-wezzeem laikeem behres irr taifitas, mirroni irr apshehloti. Mufsu lassitös wahrös gan no ne kahdam behrehm naw minnehts, bet warram to prasi, ka Abbraäms ne buhs flussu sawu seewu bedre eelizzis. Arri mufsu deenas ta gohdiga cenemschanahs irr, saweem nelaikem peederrigu gohdu para dibt. Winneem, teem mirruscheem, no tam sinnaams ne kas ne atlezz, woi schahda woi glihta sahrka tohs paglabbajam, woi weens jeb fints zilweli tam sahrkam staiga pakkal, no tam teem mirruscheem ne kas ne atlezz. Winneem, teem mirruscheem, tas gan warr swehtitees, ja ar stiprahm Deewaluhgschanahm tohs iswaddam no sawahm mahjahm abra, ja firnigi kahdu dseefinu nodseedajam, jo Deews paklausa firnigu luhgschanu titlabb par dsihweem, ka par mirruscheem; bet tatschu tahm behrehm buhs wairak mums swehtitees teem, kas paleef pakkal, ne ka teem, fo paglabba semmes flehpi. Zilweku kaulus cebahf semine bes luhgschanahm, bes ka Deewa schehlastibu par teem peesauz, irr grehks, to ne buhs darriht. Lohpra, kam naw Deewa atsichschanu, to eelez' semine, ka tew patihf, bet zilweka behrnu ne; to glabkadams, peeminni sawu paschu nahwes stundinu, un luhds' Deewu par ta aisegabjuschu zilweka dwehsele. Vanemin sawu dseefinu grahmatu, nodseedi kahdu dseefinu no mirschanas un behrnu dseefmahm, palassi kahdu lihdsibu no lihku grahmatahm, un ne pawaddi sawus mirruschus bes Deewa wahrda. Dohd' arri nelaikim peederrigu gohdu; ja tawa rohka irr swehtita, ne isness to no mahjahm bes gohda. Mizini sawus raddus, sawus kaiminus, sawus draugus, peeaizini mahzitaju-woi skohlmeisteru, lai schee zaur Deewa wahrdu wissus passubbina apzerrcht muhschibu, bet, lassitaji mihli, lai ta behres deena ne irr ne weenam par peedausichanun un par pakrischanu. Lohpischki blautees, kad to lihki isness no mahjahm, tas kristitam zilwekam ne klahjahs; krist tam lihkim wirsu un tur plohsitees un walsitees eefsch sawahm sahpehm, tas ne klahjahs; waimanah un pilna rihkle fleegt, to ne buhs darriht. Zilwekam buhs sawalditees eefsch sawahm sahpehm. No tahdas brehkschanas un fleegschanas ne atlezz nedf tam nelaikim, nedf tam dsihwotajam kahda swehtiba. Daschs dohma, zaur fleegschanu un blauschanu, zaur tam, ka winsch us kappeem eelezz lihds bedre eefschä, sawu leelu mihlestibu wisseem behrineekeem israhdiht, ar fo winsch to nelaiki irr mihlejis, bet tahda behdu neschana irr kristigam zilwekam par kaumi. — Raud' sawu affarinu, bet sinni arri to pee laika noslauzih jeb noschahweht. Ro tu tad apleezini sawa tizziba: es tizzu mirronu augscham-zelschanu, ja tu ta blausstees, itin ka tu ne sinnatu, ka Deews irr debbesis, un ka mums wisseem sawa laika irr ja-mirft. Tu jaw taf sinni: atpakkal winsch pee tewin, tas nelaikis, ne nahks, un kad tu gan fleegtu ar stipru fleegschanu; tu jaw arri sinni: muhschigi tu scheit ne dsihwosi, un kad tew wissu-gudrakee ahrstes stahwetu deenahm un naktim flahf. — Tad nu weena lecta waijaga: fataisees patS us to aiseeschanas laifu, apzerre patS muhschibu, un gahda, ka warri

deenäs ar preezigu waigu apstahtees preeksch teem, kas jaw irr aisgahjuschi pee ta Kunga. Gudrajs Eihrafs mahja: Apraud' mirronu 7 deenas, 7 deenas mirrons irr apraudams, bet besdeewigs un gekkis irr ja-apraud, fainehr tas dsihwo. Sahda talabb, ka tu ne buhtu besdeewigs un gekkis, bet ka sawu mirronu apraudadams tu buhtu prahstigs un deewabihjigs zilweks. — Pa weetahm ta effoht ir Kursemmé, ir Widssemmé, ka, ja jauni laudis mirst, tad to behru deenu pawaddoht ar danzoshanu; pee mums ta naw, un ja-pateiz Deewam, ka ta naw. Kur affaras birst no azzim, tur kahjas ne lezz, un ne buhs behdas atdsiht ar danzoshanu, bet ar firsnigahm Deewa luhgschanahm. Bet ne buhs arri behdas atdsiht ar aplamu ehschanu un dserschanu. Ne buhs dohmaht, ka tahs irr labbas behres, fur irr pa pilnam barrokli nokauti, un brandwihns pahnestis, fur atleekahs wehl us galda, kad behrineeki brauz us kappeem. Tur naw ne ween weltiga istehreschanahs, bet arri paweschana us launu. Dseefina, kas nahf no peedsehruseha zilweka luhpahm, un lai tas dseedatajs dseedadams gan wissus pahrbautu un wissu istabu peebfautu pilnu, irr Deewa saimoschana. Tahda dseedaschana naw Deewam patihkama, ta turprettim tam Kungam irr negantiba. Talabb, kristligs zilweks, ne weenäs weefbäs ne peedseerrees; bet kas ir behres ne warr sawalditees, un arri behres peedseerahs, tas irr pagans, tas ne sinn, kas irr Deews debbestis. Tai behres deenä Deews tew gribb atgahdaht muhschibu, winsch tew gribb atgahdaht tawu ihfu dsihwibas laifu; ja tu nu scho pahrmahzischanu paminni appaksch kahjahm, ja tu fakki: spiht' nahwes engelim! tad usnemnees, grehzigs zilweks, prett dselloni laisih. Ja, us kappeem eedami, nehsooga turrat dseesimu grahamatu eerihitu, un kullé turrat brandwihna buddeli; tad fakkeet jelle, kahda dalliba tai dseesimu grahamatai irr ar wella dseereenu? kahda dalla irr Deewa wahrdam ar scho pohsta dsehreenu? Ne, draugs, ta ne pawaddi sawus mirronus. Weerini sawu firdi ar Deewa wahrdeem, bet ne ar brandwihnu; lai tewin tawa firsniga luhgschana eedohd skallu balsi, bet ne brandwihns; lai tewi aizina mihlestiba us nelaika-behrehm aiseet, bet ne tahs pilnas blohdas un ta iszeptamaise, — un tu swehtisi kristigas behres, tahdas behres, kas swehtisees tewin pascham un tawam nelaifim.

Kad Ahbraäms sawu nelaiki bija apraudajis, tad winsch luhdsahs Etta behrnus, lai tee tam wehloht ihpaschus kappus, un schee tam atbildeja: Klaufi muhs, kungs, tu essi deewischkigs wirsneeks muhsu widdü, aproh' sawu mirronu muhsu gohdigds kappds, ne weentam no mums buhs tew sawu kappu aisleegt, ka tew ne buhtu waltas, sawu mirronu aprakt. Etta behrni scheit Ahbraämam fakka: aproh' sawu mirronu muhsu gohdigds kappds; tad nu gan arri negohdigi kappi teem bijuschi, tahdi kappi, fur negohda mirruschus glabbaja. Pee mums gohdigi kappi irr eeswehtiti kappi, un pehz liffumeem ne buhs ne weenu mirruschu neswehtitds kappds glabbaht; — arri laudis, kas paschi sewi nonahwejuschi, swehtitds kappds paglabbajami, tapehz, ka laifam

ahyprahatâ bijuschi; bet ne buhs scheem behres taifih un ar apfwehtifchanas wahrdeem tohs pawaddiht. Wezzôs laifôs maitajamus grehzineekus un tabdus, kas fewi paschi bija nomaitajuschees, ihpaschâ, ne-eesfwehtitâ weetâ paglabbaja. Bet mums labbaki patihk tâ, kâ taggad irr; jo — mums grehzineekeem tatschu ne peenahkabs, ir maitajameem grehzineekeem atreebrees tik tablu, ka ir tai semmes saujinai ne wehletum gohdam tohs apsegt. Tatschu ir tas maitajamajs grehzineeks irr zilweka waigu hessis, kâ tad to nu buhs lehpam turreht libdfigu? — Ahbraäms runnaja jo prohjam teem Etta behrneem un fazzija: Ja tas jums irr pa prahtam, ka es sawu mirroni manâ preekschâ aprohku, tad klausajt mannis un aishuhdseet mannis deht Gewronu, Zoära dehtu, ka tas man dohd sawu diwfabrtigu bedri, kas tam sawa tihruma gallâ irr, tam buhs man to par pilnu naudu doht, par ihpaschu kappu juhsu widdû. Tad atbildeja Gewrons, tas Egipteris, Ahbraämam preeksch Etta behrnu aushim un preeksch wisseem, kas zaur winna pilssehtas wahrteem gabje, fazzidams: Né, mans kungs, klausi man, to tihrumu dohmu es tew, un to bedri, kas eeksch ta irr, to dohmu es tew, preeksch mannu lauschu behrnu azzim dohmu es tew to, aprohz' tawu mirronu. Ahbraäms ne gribbeja no Etta behrneem to tihrumu par welti jeb bes makfas neimt, winsch fazzija us Gewronu: Miltajs, ja tu gribbi, klausi mannis, luhdsams. Es tew dohschu to naudu preeksch ta tihruma, nemm' to no mannim, tad es tur aprakschu sawu mirronu. Bet Gewrons tam atbildeja: Mans kungs, klausi man, ta semine makfa 400 sudraba sikhelus, jik tas irr stary man un tew, aprohz' tikfai tawu mirronu, meh's ne kahdu naudu no tewim ne prassam. Bet Ahbraäms ne bija ar meeru, winsch eesfwehre to naudu, 400 sikhelus, un tad winsch nehme to kappu un tur sawu mirronu apraffe. —

Scheit itt patihkami lassih, jik tee Etta behrni mihligi prett Ahbraämu turrabs, un kâ arri Ahbraäms tohs gohda, klannidamees winnu preekschâ, un tohs mihligi usrunnadams, un irr fo brihnotees, kalabb tad Ahbraäms to kappu weetu Gewronâ ne nemm par welti, kad Gewrons winnu ar luhgschanu luhdsabs to kappu weetu peeneimt. Gewrons, tam fakfa: jik tas irr, tee 400 sikheli? neds mannim, neds tewim tohs wajaga, aprohz' tik gohdigi sawu mirronu bes kappu makfas. Bet Ahbraäms to ne darra, winsch ne peeneimm to schehlastibu. Kalabb tâ? Talabb, ka Ahbraäms sawâ dshwofchanas laikâ to bija deesgan atraddis: Zilweku prahti pahrgrohschabs, schodeen draugs, riht' eenaidneeks, schodeen labs, riht' launs. Winsch ne gribbeja patautees us zilweka schehlastibu. Gewronam bija dewiga rohka un mihligs prahts, Ahbraäms ne warreja sinnah, kahds prahts winna pehzuahfameem buhschoht. Warais, tas Egiptes kehniusch, Zahsepu sehbinaja sawôs rattôs, tam uswille sawu gredseu us pirkstu, pehz — kad nahze zits kehniusch Egiptê, schis aismirse Zahsepa labdarrifchanas un speede Israëla laudis pee wisgruhtakeem darbecm. Ahbraäms, to kappu pirkdams, gribbeja drohschibu dabbuht, ka to weetu pehz ne weens ne

aistifs; ja tas kapp buhs riftigi aismakschte, tad ne weens to ne aistifs; un mannim buhs meerigi duffeht.

Tà tad nu no wezzu-wezzeem laikeem irr wehlejuschees, lai ta weeta, fur zilweka faulus glabba, irr swehta weeta. Kapschta irr swehta weeta, ta irr tahda weeta, fo ne buhs sagahnit. Us kapschtu laut gohwis un sirgus gan- niht, zuhkahn laut kappus israkt un iswandit, irr grehks; to ne buhs dar- riht. Zilweku fauleem buhs wehleht meerigu duffu semmes flehpi. Ta irr jau- ka eenemschanahs, sawus kappus puschkoht. Egliti ar spalwahm puschketu pee frusta peesprauft naw launa leeta, ja pee tam ta wahrda atgahdajahs, fo tas praweets Esaijas fakka (46, 31.): Kas us to Rungu palaujahs, dabbuhs jaunu spehku, winni skrees augscham ar spahrueem, fà tee ehrgli, winni tez- zehs un ne peekuffihs, winni staigahs un ne nogurs. Krustu ar frohni pusch- koht naw launa leeta, ja pee tam atgahdajahs ta wahrda, fo tas apustuls Pah- wils raksta (2 Tim. 4, 7.): Es labbu zihnischanu esmu zihnijees, es to tezze- schan: esmu pabeidsis, es tizzibu esmu turrejis. Zo prohjam man irr nolikts tahs taisnibas frohnis, fo man tas Rungs, tas taisnajs sohgis, dohs winna deenà, un ne ween mannim, bet arridsan wisseem, kas winna atspihdeschanu irr mihlojuschi. — Puffites, Deewa kohzius us kappeem stahdiht naw launa leeta, ja pee tam atgahdajahs: Rà ta puffite seemas laikà nedsihwa buht rah- dahs, un taf pawassaras laikà til jauki isplauft, tà patt arri tas zilweks at- sels us jaunu dsihwoschanu. Almini uslikt us kappu wirsù naw launa leeta, ja atgahdajahs pee tam: fa Deews, tas Rungs, to almini irr nowehlis no ta Runga Jesus kappu, laut schis gan zeeti bija aisweits preekschà un ar seegeli bija aisseegelehts. Sawus nelaihus us kappeem apimeleht irr labba un teiza- ma leeta, ja pee tam atgahdajamees: zik ahtri arri mums buhs ja-apstahjabs preeksch Deewa swehta waiga. Katra gohdaschana, fo teem mirruscheem pa- rahdam, pee kam irr veelifta flacht kahda swehta eesihmeschana, kas sihmejabs us teem swehteem raksteem, naw launa, tahda turprettim irr teizama. — Un atkal: to nizzinaht, to ispohsliht, fo zits ar mihligu rohku irr us kappeem woi stahdinajis, woi nolizzis, irr grehks un irr besdeewiba. Talabb mahzeet sawus behrnus, kappus turreht par swehtu weetu. Lai to ne dabbu pee mums nei redseht, nei dsirdeht, fa kappu weeta kluhtu sagahnita. Ja juhs redsat kahdu lohpu, kas no newihschus irr us kappeem usnahjis, tad suhtat tuhda sawus behrnus woi laudis, lai tohs nodseem no kappeem nohst. Kad juhs pa swehtdeenahm us kappeem eita, tad nemmeet sawus behrnus lihds, un aprunnajatees ar teem par muhschibu un par nahkamu sohda deenu un atgahdajat teem, zik nihziga un nepastah- wiga buhschana schi laiziga dsihwoschana irr; zik ahtri zilweka dsihwoschana pahreet, un fa mirstama slunda ne weenam naw sinnama. Zo mahzeet saweem behrneem, un paschi turflacht paturrajt: 1) kappu weeta irr swehta weeta; 2) ne tas irr swehtigs, kas ilgi dsihwo, bet tas, kas eeksch Jesu Kristu irr dsihwojis un mir- ris. Amen.

Kungs, taisnajs sohgis to dšihwu un mirruschu, zik ilgi mehš dšihwošim, tas irr tawâ sinnâ; zik ilgi mehš gruhtumu neffsim, tas tawâ sinnâ. — Ne tas irr swehtigs, kas ilgi dšihwo, bet tas irr swehtigs, kas tewim dšihwojis un tewim mirris. Lai ne wehlamees ilguš gadduš, lai wehlamees to, fo tu gribbi, un muhsu firš-wehleschanahš mums swehtifees. Amen.

B. P.

K r i s t i g a l u h g ſ c h a n a.

Melod. Kristus mann' dšihwibina 2c.

1. Paleez' ar ſchelaſtibu Pee mums, Kungs Jeſus Kriſt! Zaur wella peewiltibu Drihs ſahdē warram kriſt. 2. Paleez' ar ſawcem wahrdeem Pee mums, swehtš aufekliš! Schee wedd uš pree. keem gahrdeem Scheit. un arr' debbeſiš. 3. Paleez' ar ſawu gaiſmu Pee mums, dohrgš gaiſnotajš! Kaš zeeniš ween ſcho. gaiſmu, Taš ne buhš malditojš.	4. Paleez' ar ſawu swehtib', Kungs! pee mums ſchelig; Palihdſi mums, ar lehtib' Lew klaufiht ruhpigi. 5. Paleez' mums fargš prett launu, Tu ſiiprajs karotajš! — Welš wedd uš ſohd' un launu, — Pa laiſam willatajš. 6. Paleez' ar peetiſtibu Pee mums, al Kungs un Deewš! Dohd' jel mums paſtah. wibu, Arr' bailēš iškulteeš.

D e e w ſ w e h l m a n ſ a u z !

Melod. Buhš weenam man buht par to ſweſchineeku 2c.

1. Deewš wehl man ſauz; woi tad ne gribbu klaufiht? Kaš man apmahua un man ne laiſ klaufiht? — Ihš preeš, ihš muhſchš gan drihs ſchē nobeidſahš, Un dwehſ'le gat-tawa ne atrehdahš. 2. Deewš wehl man ſauz; — woi ween-reiſ tad ne nahſchu? Un Lehwa baſi paſklaufiht ne ſahſchu? Grehli ween baid' un man noturr aieſween; Manš lehnigš Deewš man tomehr neſſ itdeen'. 3. Deewš wehl man ſauz; — kam win-nam ne nodohdohš? — No grehkeem waktâ Klucht wehl wahjſch atrohdohš; Man grubti nqhl, tohš weenreiſ ušwarreht. — Sirde, dar-bojees reklich labba paſtahweht! 4. Deewš wehl man ſauz; — kam aieš-bahſchu wehl auſiš? Wiſch klaudſina; — Woi firde uš to ne klaufiſe? — Schiſ Lehwš gat-tawš par behnu man ušnemit; Wiſch ſenn jau gaid man ſwehtibu nolemt. 5. Nodohdees tam; paſemmojees preeſch winna; Lew meer' un preeku doht, ſtahw	Deewa ſinnâ. Raiſ' waktâ drihs tohš grehtu pinnekkuš, Ka ne noſaud' tohš preekuš muhſchiguš. 6. Deewš labbina; — ne gribbu ilgal' ſaweht, Atgreefigi tam klaufiht un to ſla-weht. Nohſt, paſaul's prahtš! nohſt, meeſaš ſahribas! Daudſ wairak geld man Jeſuš mahzibaš. 7. Eš ſohlu, Kungs! tew klaufiht, zik ween warru; Lewš ſcheligš prahtš uš to ſpeeſch mannu garru; Lew padohſchohš ar meeſ' un dwehſeli, Lew, dšihwš, arr' mirſtoht, buhſchu muhſibigi. 8. Al lehnigš Deewš! ušnemmi man itt wahju, Sagrahb' man tā, ka wairš tew ne atſtahju. Kungs, runna ween, eš to gribb wehrâ liſt. Deewš, palihdſi jau ſcheitan taiſnake tiſt. 9. Zaur Jeſu ween ſcho ſchelaſtibu gaidu, Kad atgreceſeš pahſ ſawcem grehkeem waidu; Lehnprahligš Deewš teem ne gribb' atmakfaht, Kaš parrabuš no jauna ne ſahſ kraht.

13.

Tas Latweefchu draugs.

1845 1. Nowbr.

44ta lappa.

Betleme un wiinaš aprinkis.

Betleme irr wehl taggad no laudim eedsihwota, lai gan masa un nab-baga; un tā patt arri tal laikā, kad Kristus tur peedsinme, ta bija masa un ne dauds wehrā leekama pilssehta. Tapeh3 jau arri tas praweets Mikus (5, 1.) to sawā laikā sauz: „masu starp teem tuhktoscheem eelsch Zuh-da.“ Pateesi, tee karri, kas Kanaāna semmi jeb Palestina ispohtija, tahs sehgas, kas tur tohs laudis isdeldeja, buhtu arri scho masu pilssehtinu isdelde-jusch, kā dauds zittas jo leelakas un brangakas pilssehtas, kas tai gabbalā irr isfudduschas, ja deewabihjigi zihweki, no wiffas firds tahs weetas angsti zeenidami, kur tas deewischkigs Debbesu-mahzitajs wirs semmes meefigi irr stai-gajis, ar wiffu spehku pah3 tahm ne buhtu gabdajusch un turklaht Deewa pa-lihgu isluhgusch; un tahdā wihse ne ween Betleme, kur Kristus peedsimme, bet arri wiffas tahs weetas, kur winsch dsihwoja, staigaja un mirre, naw pa wis-fam pasudduschahs. Sinnams, tik to desmitu dattu no tam warr tizzeht, ko tee mihli sweschneeki, kas tur bijusch, mums stahsta; tomehr irr arri gudri un prah-tigi laudis tur bijusch, kas no tahm weetahm un pilssehtahm irr taisnibu aprakstijusch,

Kur Kristus mirre un aprakts tappa,

Un nahwi uswarrej's, iszehlahs no kappā;

un tā patt winneem patikke taisni redseht un aprakstiht to weetu, kur winsch, kā nabbaga behrnisch, ne schuhpli, bet stalli, fillē gulleja. Tadeht lai meh3 garrā masu Betlemi apflattamees. Leela basniza, ko Greekeru keisereene He-lenā likke usbuhweht, stahw taggad us to statta weetu, kur zittkahrt Maria sawu pirmdsintu dehlu JESU dsemdeja. Pa 13 kahpenehm irr ja-nokahpj eelsch tahs statta weetas appaksch to basnizu. Austruma semmē tohp daudsreis stalli appaksch semmes eelsch allahm ectaifti, un tadeht daudsreis sweschineekeem, kas no tablenes atnahze, Jesus dsimschanas weetu apmekleht, no teem mulkeem un ne-nowehtligeem laudim, kas tur dsihwoja, ne tappe ta ihstena weeta peerahdita. Keisereene Helena sawā laikā likke to weetu staidri un taisni usmekleht un tur to basnizu ustaift, un no ta laika tas stallis wehl tāpat appaksch to basnizu stahw, un taggad wairak peh3 allas, ne kā peh3 statta isflattahs; peh3 tah-

das allas, kas kà puss-basniza istaisita. Un no tam gan warr noyrast, ka ta alla no weena klints irr iszirsta, un tee Franziskaneru muhki, pee kuru flobstereem ta basniza peederr, irr scho allas basnizu daschadi ispuschkojuschi, un zaur to winnu jo zittadu padarrjuschi, ne kà ta zikahrt bija. Us paschu to weetu, fur tas Pestitajs dsummis, stahw dahrgs altaris ar eljes swezzehm, kas ar ween degg; tam pretti stahw zits altaris, gan teescham us to weetu, fur tee gudri' no Austruma semmes Mariu un to behrnu Jesu irr pagohdinajuschi un apdahwinajuschi. Un ir ta swaigsne, kas tohs gudrus us Betlemi waddijuse, irr no marmora afmina iszirsta un tai weeta pee greestim peelikta, kas wehz to lauschu apleezinaschanas irr peerahdita par to weetu, fur ta swaigsne teem gudreem irr apstahjusees, kad tee tai nammà eegahje. Apkahrt scho swaigsni irr apsudrabohis starru frohs ar scheem raksteem Lateineru walloda: „Schè Jesus Kristus no Jumprawas Marias peedsimme.“

Betlemes meestina dshwo kahdas 500 familjes, un irr wiffi kristiti laudis. Pahru werstes no Betlemes, kahda paleija rahda arri to lauku, fur tas engelis teem ganneem to preezigu sinu no Kristus peedsimschanas passluddinajis. Diwi wezzi kohli stahw tai jauka paleijas widdu, kas wifs zaur ar jaukahm pukkehun apaudsis. Weens reisneeks, Karnes wahrda, raksta sawa grabinata no Austruma semmes eeraddumeem un dshwoschanas ta: „Ta weeta irr kohli jauka un peemihliga, un ihsti derriga preeksch ta leela brihnuma, kas tur notizzis, ta kà te ne ko ne warr pretti fazzih.“

Zehschu nu daschs no mums dauds ismaksatu, lai warrètu dabbuht schai swehta, peeminnejama weeta kahdu stundu apskattitees, tad tomehr tee kristiti, kas tur dshwo, sewischki tee Franziskaneru muhki, tur par to weetu itt ne ko ne behda. Bes swehtas firds-juschanas tee katram sweschineekam rahda un stahsta tahs swehti peeminnejamas weetas un leetas; un runna no katras zittas leetas labbaki, ne kà no tahs weetas, kas tam tahli tahli atnahkuscham sweschineekam tif dahrga un zeenijama irr. Arri tur winni dauds masak, ne kà mehsh scheitan, tahs labbadarrischanas peeminn', kas mums wisseem zaur ta Pestitaja peedsimschanu irr notikkuschas. — Ta tas jau eet pasaulè! — Wiffas leetas pasaulè, jo tahlat tahs irr noht, jo dahrgakas un zeenijamas tahs tohp turretas, bet tee laudis, kas klahit irr, tahs ne ko dauds ne isturr, un woi tad tahm weetahm, fur tas Wiffu-swehtakajs wirs semmes dsumme, dshwoja un nomirre, gan tabbal' wetu?

E. D.

L i d i a n a a l l a.

Wahssemme, Selku eeleija, ne tahl no Ballenstett, irr ta pils Falkenstein Strà gaddu finitènt usbuhweta. Taggad winna peederr tam lehnina pils jehgeru-meisteram un leclamfungam Ludwig Augustam no Alffeburg, kas dauds irr darbujees to wezzu ehku stiprinaht un isgresnoht, ka pee winnas wehl tohs wezzus laikis warr dabbuht peeminneht. No teem wiff-wezzakeem eedsihworajeem

ſchai pilli irr peeminnaams taſ grahſa-kungs Hoijer no Falkenſtein, ta pehz, ka wiſch Wahzſemmê daudſ labbus likkumus eezehliſ ar kahda Salkſcha muſch-neeka palihgu, kam bija wahrds Ekko no Repkau. —

No ſchihs Falkenſteina pihs un winnaſ aprinka irr tee wezzi laiſi daſchus ehrmigſ ſtahtus mums atlizzinajuſchi; no wiſſeem teem mums jo patihkams un mihtaks irr taſ ſtahts no ta

Aitu ganna Tidiana.

Wiſch bija ſwehtdeenſ behrns, taſ irr: winnam bija wairaf garra prahts un ſapraſchana, ne kâ zitteem. Wiſch daudſreis ſawâs garra-dohmâs no zitteem atſchlihrahs, un no ta tee laudiſ dohmaja, ka wiſch ar garreem (feh-meem) beedribu turroht. — Kahda jaukâ wakkarâ — tâ ta paſakka ſtahta — ſtaigaja Tidians dohmigſ garr ta kalna kanti aiſ taſ pihs, un atradde tahdu puſki, kahdu wiſch wehl muſſcham ne bija redſejis. Wiſch to norahwe un peepſraude pee ſawâs zeppures. Nu winnam palikke tiſ ſawadi ap firde: wiſch redſeja allas wahrtus preekſch ſewim atwehrtus, un allas dibbins ar ſelta-smiltim bija apklahts, un weena balſſ ſauze:

Mem, zil kahro tawa firde,
Nahz' daudſreis; preekſch tew taſ mirde!

Wiſch nu ar tahm ſelta-smiltim peebehre ſawâs kabbataſ, un kad winnam bruhte bija, kurrâs wezzaki taj leedſe ar winnu prezzetees, tapehz ka wiſch warren' nabbogs bija, tad winnam nu zerriba auge. Steigdamees wiſch gahje uſ pihsfehtu, kahdam ſelta-kallejam praſſiht, zil wehrtas taſ ſmiltis eſſoht; taſ ſelta kalleja meifteris taſ ſmiltis nopirke, jo taſ bija taſ ſmal-kakajſ ſelſ. — Urween, kad jauns mehneſ pah Falkenſtein pirmu reiſ' atſpihdeja, atradde Tidians allas wahrtus wallâ, dirdeja ikreis to preekſchaju perſchinu un peepildija ſawâs kabbataſ.

Ap to laiſu gribbeja taſ grahſſ no Falkenſtein prezzetees un nahze pee ta ſelta-kalleja, greſſenu likt taiſiht no ta wiſſ-smalkaka ſelta. „Tad man taſ juuns buhs ja-taiſa no Tidiana ſelta!“ tâ taſ meifteris teize. Un kad taſ grahſſ wai-zaja, kaſ taſ tahds Tidians, un fur wiſch to ſeltu nemmoht, tad taſ meifteris winnam wiſſu taiſni iſteize. Tad taſ grahſſ jahje tuhdat pee Tidiana un ſpeede winnu, ſcho ſleppenu weetu winnam parahdiht. Tidianam taſ bija ja-darra, un kad ta alla atwehrahſ, tad tappe maiſi ar ſelta-smiltim peebehrti; tomehr Tidians patſ ne ko wairſ no ta ne nehme.

Bet tam grahſam, kaſ nu zaur to palikke pahleeku baggars, nahze libdſ ar to pulku ſeltu tahdas nelabbas dohmâs, ka taſ aitu gans winnam to allu iſtuſſchoſchoht; mantas kahriba winnu mohzija;

— Weerſ winnam ne bij' deen', nedſ naht',
No dohmahm, ka gans eihoht ſagt.

Un tad weenu deenu taſ launajſ winnu tâ ſanehme, ka wiſch Tidianam azzis iſduhre. Kad wiſch nu atkal kahdu reiſ, kad jauns mehneſ atſpihdeja,

wuens pats pee tahs allas nahze, sehdeja Tidians tur ittin noskummis, un tam grahfam schee wahrdi firdi eestanneja:

Tu wiltineeks!
 Te eeksch' tu taps!
 Selts bij' taws, preeks,
 Selts buhs taws kape!

Un no ta brihscha tas grahfs ne muhscham wairs ne esioht redsehts. — Weronika, Tidiana bruchte, no sawa bruchtana nelaimes un behdahm dsirdejuse, dewahs pee winnu, un no sawas mihlestibas spehka dsihla, tappe ta winna seewa un apkohpe winnu. Kad winna kahda deena ar sawu neredfigu wihru sawu masu awju pulzinu garr to 'alna kanti gannija, ceraudsija ta arri tahdu brihnischku pukki; ta flussi winnai ta peetschufsteja:

Za tu selta kalnu gribb',
 Pluhzi mann', es sichts ne buhsch';
 Za tu pilnu mihlib' gribb',
 Pluhzi mann'. — Kas schiksts mann' pluhks,
 Tam preeksch azzim sahles buhs!

Kluffinam un bailigi ta nabbadsite nopluhze to pukki, un fleppen' ar to nowilke garr Tidiana azzim, kas nu peepeeschi dauds skaidraf' redseja, ka pa-preeksch, un bija preezigs par to leelu laimi pee sawas mihlas seewas lihds firnam wezzumam, ne kad wairs pahr to schelodamees, ka ta alla winnam ne kad wairs ne atwehrahs, jo winnam nu bija wiffas baggatibas pilniba eeksch tahs ne-isnihtstamas mihlestibas sawas mihlas Weronikas.

Za pasalka eet pee firds, un sa-eet pufslibds ar taisnibu, kad to wehl pee-leekam, ka ta „Tidiana alla“ itt rikfigi wezzds paganu laikds par man-tas lambari irr turreta, tapehz ka tur eekschâ ar ween ka dsirksteles mirds.

E. D.

(Ztraï un Zschai lappai pawaddons no weffela bohgena, kur eekschâ pamahzischana lassama, kam wirskafst: „Diweem kungeem zilweks newarr kalpoh.“)

Scho paschu pamahzischanu ar to wirskafstu: „Diweem kungeem zilweks ne warr kalpoh!“ warr arri dabbuht pee mums pirt par 2 kapeikeem sudraba.

Lihds 31. Oktober pee Rihges irr atnahkufchi 1276 kuggi un aisbraukufchi 1189.

Briho drikkcht. No Widsennes General-gubernementes pufes: Dr. C. E. Napierky.